

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon - številka 74.

Štev. 101.

V Ljubljani, v četrtek 5. maja 1898.

Letnik XXVI.

Državni zbor.

Dunaj, 4. maja.

Dipaulijev govor.

Vsi današnji listi se pečajo z včerajšnjim govorom barona Dipaulija, ki je v marsičem pomenljiv in morda odločilen za bližnji razvoj avstrijske notranje politike. Levičarski listi izražajo veselje, da se je baron Dipauli s svojo stranko v narodnem oziru pridružil solidarnosti ostalih nemških strank in da je razbil dosedanje večino. Toda stvar ne sega tako daleč. Z ozirom na vladno izjavo, da Badenijski naredbi nista bili razmeram primerni in da tudi Gautschevo delo nima stalnega značaja, meni baron Dipauli, naj vlada prekliče naredbi, jezikovni odsek pa naj naredi zakon v varstvo narodnih manjšin. Izrekel pa se je naravnost proti nemškemu državnemu jeziku in proti parlamentarni zvezi z nemškimi nacijonalci in liberalci. Skratka: Dipaulija so vznevoljili napadi čeških listov, ki so mu očitali nedoslednost in neodkritosrčnost. Toda prepad med nemškimi katoliki in liberalci je tolik, da ga krik o »zati-ranju nemškega naroda« ne premosti. Dipauli dobro ve, da pokoplje svojo stranko, ako bi se politično zvezal z levičarji, katere Wolf in Schönerer gonita v boj za germanske ideje, ki so v nasprotju z avstrijsko idejo. Torej: Dipauli sicer ni utrdil postojanke desnici, a tudi še ni uskočil v nasprotni tabor. Sicer pa je javna tajnost med poslanci, da dr. Ebenhoch in dr. Fuchs nista povsem zadovoljna s taktiko svojih tirolskih tovarišev. Parlamentarni položaj in stališče katoliške

ljudske stranke označuje najbolje glasilo dr. Ebenhoch, linški »Volksblatt«, ki piše:

»Kako malo vabljiva je pot nemške vzajemnosti, dokazuje usoda krščanskih socialstov in posebe princa Liechtensteina. Akoravno se je ta s svojim zadnjim govorom odpovedal svoji preteklosti ter se pridružil dr. Steinwendru, Funkeju, Grossu in drugim, vendar ga neradi sprejmo v svojo nemško zvezo, temveč mu predbacivajo njegovo prejšnje prepričanje. Katoliške ljudske stranke nočejo iztrgati iz večine nemštvu v korist, temveč da bi jej tem ložje odvzeli njen vpliv. V vrstah nemške levice se katoliška ljudska stranka zgubi za kričečim radikalizmom Schönererjancev, socialnih demokratov, nemške napredne in ljudske stranke. S temi radikali se katoliška ljudska stranka ne more družiti, ker sicer zataji svoja načela, proda svojo čast ter se pokoplje.

V vrstah desnice ima kot jedina nemška stranka velik vpliv in odločilno besedo. Sovražijo jo skoro vse nemške stranke na levi, od njih torej ne more pričakovati uspehov. Strašite nas vedno z mladočeskim huzitizmom! Molčite že o tem, kajti velika večina levice ni za novčič boljša v tem oziru. Nesreča bi bila za katoliško ljudsko stranko, ko bi se ločila od desnice. Dolga leta se je borila proti nemško-liberalnemu centralizmu, in sedaj naj bi odložila svoje orožje? Navzlic jezikovnemu sorodstvu nimamo s temi strankami nič skupnega; loči nas brezdani prepad. Ločili bi se od desnice, ko bi ta premenila svoj program, izražen v adresnem načrtu. Pride dan, ko spozna nemški narod v Avstriji, da niso tisti njegovi najboljši prijatelji, ki mu kličejo »heil«, temveč oni,

ki s svojo pravičnostjo zabranjujejo boj med raznimi avstrijskimi narodi.«

Te besede utegnejo najbolje tolmačiti mišljenje kat. ljudske stranke. Navzlic temu pa je Dipaulijev govor migljel vladi, da razveljavi zloglasni naredbi. Toda v istem hipu se mora vsakemu vsiliti vprašanje: kaj pa potem? Potem morajo Mladočehi v skrajno opozicijo. In 60 odločnih čeških mož, katerim bi se utegnili še drugi pridružiti, more še hujšo obstrukcijo uprizoriti in uzdržati, kakor so jo lani Wolf in tovariši. Vlada pride z dežja pod kap.

Druzega sredstva torej ni, kakor da se stranke zjedinijo vsaj v glavnih načelih, da izvolijo odsek, ki naj izdela načrt jezikovnega zakona v varstvo narodnih manjšin.

Današnje sejo

si je osvojil posl. dr. Vašaty, ki tekmuje z dr. Lecherjem. On govori tiho, da ga razumejo najbližji poslušalci, toda on je eden najustrajnejših govornikov. Oborožen je z raznim statističnim gradivom, poznavanjem razmer in točnimi odgovori na razne medklice. — Prišel je govoriti ob 1/4 12. uri; ob 1/4 3. uri prosi predsednika, naj mu dovoli 10 minut oddihljeja. Dr. Fuchs se malo ustavlja, češ, da bi bil v treh urah že lahko obdelal predmet. — Ker pa se čujejo na desnici glasni ugovori, pretrga predsednik sejo za pet minut.

Ob 3. uri dr. Vašaty srečno prijadra do svojega predmeta gledé veljave češkega jezika pri najvišjem sodnem in kasacijskem dvoru. Govoril je do 3/4 4. ure, mahal na vse strani ter večkrat

LISTEK.

Mati.

Z ruskega prevedel Incognitus.
(Konec.)

Smejal se je z odurnim smehom. Stara ženska se mu je približala. To je bila ona sama; njen lasten obraz od dvajsetletnega truda in težav, spojenih s temi, ki so že besnele nad njeno glavo. Poskušala je obuditi vest v duši zlodejca. V besnosti pa zgrabi palico in bije svojo mater. Potem gre v gostilno k svojim tovarišem na popivanje, med tem se pa njegova znanka vrže v reko in črni, požrešni valovi so jo požrli, ž njo pa tudi sad njene strasti.

Po tem se je poizgubilo vse in pred očmi Line se je polagoma otvoril drug prizor. Bila je noč. Neki človek se je prikradel v podzemsko dvorano; ondi je zapazil steno, katera je hranila veliko denarno skrinjo. Svetloba svetilke, katero je držal v rokah, je hipoma osvetila njegovo blede, spačeno lice. Zopet on! Po prezgodnjih gubah na licu ga je spoznala... Nekdo se mu je približal: bil je starec, hodeč z negotovim korakom, široko odprtimi očmi. Začela se je kratka, obupna, strašna borba: starec je padel vznok, zlodejec mu je pokleknil na prsa in dvignil je roko; v temi se je zablistala ojstrina sekire in s hitrostjo strele je pala... Lina je vskliknila. Prikazen je zopet po-

stala megljena. Za tem se je prikazala dvorana, polna naroda, petsto ljudi, z razburjenimi obrazi, med dvema žandarjema je stal zlodejec v verigah, izmučen, s topim izrazom na obrazu; na koncu dvorane je visela podoba Kristova z bolešno razpetimi udi, pod njo je pa stal človek v rudeči obleki, z nepokrito glavo, in slišati je bil šelest papirja, s katerega je čital, držeč ga v tresočih rokah

»— — — in obsojamo ga na vešala...«

Bedna mati je v onemoglosti zaprla oči. Ko jih je odprla, se je slika zopet spremenila. Na temnem nebu so se jasno pokazala vešala. Pod njim se je razburjala zmedena množica in možno je bilo razločiti nepremično telo, živi trup.

»Bog odvzemi mi kazen«, zašepetala je Lina. Angelj je stegnil roko in grozen prizor je zginil. Malo po tem je spregovoril:

»Sedaj znaš, kakšno bode življenje, katero hočeš rešiti. Sramota za njega, nesreča za ljudi, a za tebe večna skrb, katerej ni imena.«

»Toda«, rekla je Lina, »moj sin ne bode zlodejec. Jaz bodem pazila nanj. Jaz ga naučim moliti in naredim iz njega poštenega človeka. Jaz ga bodem ščitila pred skušnjavami s svojo materinsko ljubeznijo. Ako bode hodil po krivih potih, se jaz na kolenih priplazim do altara Matere Božje, proseč jo, da on spregleda svoj greh; in vse moje življenje bode odkup za njegovo življenje.«

»Ti si ravno kar videla, kako bode on ravnal s svojo materjo. Ves tvoj trud bode zaman.«

»V takšnem slučaju«, vzkliknila je na pol blazna mati, »ako je svetnik svet že od rojstva, ako je zlodej že v svojej zibelki zaznamovan z osodepolnim pečatom, zakaj nam pravijo o spokorjenju Magdalene, Pavla, Avgušтина, o jednom samem trenutku vere, ki je rešil razbojnika na križu v zadnji uri njegovega življenja? o radosti, ki napolnuje nebesa, ko sprejme v svoje naročje dušo velikega, toda spokorjenega grešnika? Zakaj se potem moli, posti, zakaj se trudi duh in telo? Zakaj so vsi poskusi, zakaj vsa krepost? Kakšen prestop sem zvršila, da me je Bog obsodil biti mati hudodelca, med tem, ko je drugej dal sina, kateri ji bode v slavo in uteho v starosti?«

»Žena, žena«, je veličastno spregovoril angelj, »človeški razum je preslab, da bi preiskoval tajnosti, katerih ne more razumeti. Pokori se in molči!«

Lina je sklonila glavo.

»Odpusti, odpusti mi!« je odgovorila ona.

»Poslušaj«, je znova rekel angelj, »in pomisli, toda podvizaj se, ker čas ne čaka in skoro priroda konča svoje delo razrušitve. Ako on danes umre, ostavi o sebi čist in prijeten spomin tem, kateri so ga poznali. Ti sama bodeš hranila, kakor dragoceni zaklad, spomin o njegovih smehljajih, o njegovih nedolžnih očeh, o objemih njegovih ročic, katere je ovijal okrog tvojega vratu. Ti

v živo zadel. Izjavil se je s stališča češkega drž. prava proti kompetenci državnega zbora v tem vprašanju, dosledno torej proti jezikovnemu odseku ter priporočal resolucijo, s katero vlado pozivlje, da češkemu jeziku pri obravnavah najvišjega sodišča dá iste pravice z nemškim.

Nato dr. Gregorec utemeljuje predlog naše zveze ter pravi mej drugim: V Avstriji treba miru mej narodi, to zahtevajo od nas volivci, ugled zbornice, koristi države. Dobro znamenje je torej, da se je doslej večina strank izrekla za jezikovni odsek. Opustimo pesimizem ter gojimo upanje, da se posreči zakon v varstvo narodnih manjšin. Člen 19. drž. tem. zakona sicer zagotavlja vsem narodom enakopravnost tudi gledé jezika, toda k temu členu je treba pravičnega izvršilnega zakona. Kar dr. Hochenburger in njegova stranka zahtevata za nemško manjšino na Češkem, to zahtevamo mi za slovenske manjšine. Na Kranjskem je za nemške ljudske šole nemški nadzornik, zakaj se meri z drugo mero Slovencev na Koroškem in Štajerskem? Okoli 40.000 Nemcev na Spod. Štajerskem ima tri gimnazije in jedno realko, desetkrat več Slovencev ne dobi slov. paralelk. V Trstu in Gorici slovenska mladina nima slovenskega pouka itd. To ni pravično, to je nasilno. Kar je za Nemce pravo, mora biti tudi za Slovane. Torej na delo za spravo na podlagi popolne enakopravnosti.

Mej govorom so se oglašali dr. Pommer, dr. Lemisch, Steinwender in drugi s svojimi neslanimi opazkami. Tako je Pommer klical: Gimnazijo premestite iz Celja v Št. Jurje! Dobro mu jo je zasolil vitez Berks.

Ob 1/2. uri je začel Rusin dr. Okuniewski utemeljevati svoj predlog glede uravnave jezikovnega vprašanja v Galiciji.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. maja.

Državni zbor toraj povodom zasedanja delegacij ne bode prekinjen; to je izjavil ministerski predsednik grof Thun v zadnji seji parlamentarne komisije. Vlada se je vsled tega odločila za to, ker je tudi parlamentarna komisija desnice zahtevala tako. Dvomljivo je pa še vendar, ali bode imel državni zbor mej tem časom svoje redne seje, kajti vse je odvisno od tega, kako bo napredovala razprava o jezikovnem vprašanju. Ako parlamentarna komisija sklene, da se odreče besedi vsaj polovica dosedaj oglašanih govornikov, potem se v petkovi seji debata morda vendar le že zaključi in odsek bo potem lahko sam nadaljeval nadaljno potrebno delo; ako se pa zadeva ne reši tako, kakor se splošno želi, kar je v sedanjih razmerah najbolj verjetno, potem se vrše tudi mej delegacijskim zasedanjem seje poslanske zbornice tako dolgo, dokler se ne dožene konečni

bodeš vedela, da ga je Bog odločil za svojo slavo, ti bodeš vedela, da hodi tam na nebu od zvezdice do zvezdice, oblečen v tisočkrat lepšo obleko, katero si ti kadar koli si bodi šivala. Ako pa ostane med živimi, bode v pogubo, sramoto in smrt tem, ki se mu bodo približali; njemu samemu pa grozi sramoten konec in večna poguba. Sedaj pa izbiraj zato, ker ti to Bog daje na izbero... Želiš li ti še, da bi živel?

Lina je v obupu vila roke. Zdelo se ji je, da vse to, kar je pretrpela do sedaj, ni nič v primeri z muko, katero čuti v tej minuti. Na zadnje je spregovorila:

»Kakeršna je moja izbira, je obsodba mojega sina... Ah! jaz vidim, da mi nismo poklicani reševati vprašanje o življenju ali smrti. Kaj smo mi? Kaj vemo? Vsegamogočni vzemi svoj dar in razreši svojo obsodbo. Naj se zgodi Tvoja volja, ne moja!«

Angelj je zginil. Lina se je zopet sklonila nad detetom in slišala je njegov poslednji zdihljej. Razumela je, da se je zgodila volja Božja...

Začelo se je svitati. Prvi žarek je osvetil malega mrliča in ga obdal z rožnatim vencem. Videlo se je, kakor da bi se smehljal in na obrazu mu je ležal izraz božanskega miru. V duši te nesrečne matere se je nalik svetlobi, ki se je večala v polumraku, dvigala blažilna misel: »On je umrl, torej živi. Ta smrtni udarec ga je rešil. Bog naj bode blagoslovljen!«

smoter in vse narodnostno vprašanje ne predloži odseku.

Govor barona Dipaultja povodom jezikovne razprave v poslanski zbornici je vzbudil v vseh slovanskih krogih veliko presenečenje. Najbolj trdo ga prijemajo mladočeška glasila, mej temi »Narodni Listy«, ki naravnost pišejo, da je za slučaj, ako desnica ne izbacne iz svoje srede barona Dipaulija, smatrati jo za stranko, ki je izgubila pravico do obstoja in se sama obsoja. Zveza s takimi ljudmi je nemogoča za resno politično stranko. »Hlas Naroda« pravi: Iz govora barona Dipaulija se ne more sklepati ničesar drugega, nego da hoče njegova stranka tudi nadalje viseti mej desnico in levico in da bi se rada pridružila levičarjem, ako bi se ne bala pogina. Baron Dipauli se nahaja sedaj ozir jezikovnega vprašanja skoro na enakem stališču kakor levica. — Res je sicer, da je baron Dipauli mnogo zagrešil s svojim govorom proti jezikovnim naredbam, toda tako daleč ga pa zopet ne smemo soditi, da bi se rad združil z levičarji. On je zvest pristaš katoliške ljudske stranke, katere načela bi mu z vso silo ovirale pristop k nemškim liberalcem. Poleg tega je pa Dipauli tudi zastopnik nemških volilcev in sicer takih, katere neprestano hujskajo prusaški kričarji. Mož ima toraj zelo težavno stališče: Nemcem se ne sme zameriti, nasprotno pa tudi ne pritrditi neopravičenim nemškim zahtevam. In tako se je tudi vedel v svojem zadnjem govoru. Govoril je proti jezikovnim naredbam, izjavil se proti nemškemu kot državnemu jeziku ter konečno zagovarjal slobodo in samostojnost svoje stranke v narodnih vprašanjih. Po našem mnenju toraj mož ne zasluži tako velikanske graje, kakor se mu izreka v prvem mladočeškem glasilu, kajti vedel se je tako, kakor mu je ravno kazalo v kritičnem položaju.

Nemiri v Italiji. Počenši s 1. majem se pojavljajo v raznih mestih Italije nemiri, ki povzročujejo raznim oblastvom veliko posla. Ljudstvo se zbira v velikih četah ter napada s kamenjem razne državne in občinske urade, prodajalnice, skladišča in razne zavode. V kraju Minervino-Murge je razdražena množica ropala po prodajalnicah in skladiščih, ubila nekaj bogatašev, vojaško posadko, obstoječo iz tridesetih mož, pa potisnila v neko hišo, katero je pozneje zažgala. Vojaštvo se je rešilo le z največjo silo in šele potem, ko je došla nova pomoč, je bilo mogoče ukrotiti nemirneže. Jednako se dogaja po drugih mestih. In vse to se dogaja vsled tega, ker ljudstvo zahteva kruha. Že pred pričetkom španjsko-ameriške vojske je vladala v Italiji splošna draginja, ki se je sedaj seveda že povečala na celi črti. Konečno je vlada vendar popolno odpravila carino na žito do konca junija, s čimur bo ubožnejemu prebivalstvu mnogo pomagano.

Položaj v Španiji postaja z vsakim dnem resnejši, odkar je došlo poročilo o nesrečni bitki pri Manili. Javno mnenje v Madridu in v vseh večjih mestih je tako razburjeno, da se je bati v najkrajšem času ustaje po celi državi. Največjo preglavico delajo vladi in njenim somišljenikom revolucionarni karlisti, ki so komaj čakali ugodnega trenutka, da pokažejo svojo veliko mržnjo napram dinastiji in sedanji vladi. Policija in vojaštvo ne moreta krotiti upornih duhov. Za razna mesta je morala vlada oklicati obsedno stanje. V madridski zbornici se je v torek vnela zelo burna debata, v katero so posegali posebno republikansko-karlistični govorniki, mej temi posebno vodja Salmeron, pobočnik generala Weylerja, Romero Robledo in karlistični poslanec Lorens. Vladi se je očitalo, da je vse premalo skrbela za utrdbo posamnih krajev in oboroženje vojne sile. Dognati hočejo, kdo je odgovoren za najnovejši poraz pričenši pri prebivalcu najnižje vrste gori do prestola. Posebno trdo je prijemal vlado republikanec Salmeron, da je krivo vse nesreče idiotično staro vladarstvo, pod katerim žive sedaj Španjci. Mej živahnim ugovorom monarhistov je končal govornik, da so se milijoni potrošili za civilne naprave, mej tem ko so zanemarjali mornarico. Oni, ki bo z mečem ukončal sedaj regim, bo velik patrijot. Po teh besedah je stopil v zbornico general Weyler ter si poiskal prostora mej karlisti in republikanci. — Že iz samega zadnjega stavka iz govora Salmeronovega je razvidno, kak duh preveva te revolucionarne kroge. Glava vsega gibanja pa je znani Don Carlos, ki biva sicer sedaj

v Belgiji, toda razprežene ima svoje mreže daleč na okolu in dozdeva se celó, da je v nekaki zvezi z zunanjimi sovražniki Španije. Nezadovoljnejem na domačih tleh načeluje general Weyler, ki je pridobil na svojo stran že mnogo častnikov. — Kako se reši Španija te karlistične zalege, dosejda pač nikomur ni znano, kakor se tudi ne vé, ali se bo mogoče rešiti dinastiji in vladi pred pretečo nevarnostjo.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 5. maja.

(Pojasnilo.) Primorski listi pišejo, da se preseli novi nadškof goriški že ta teden v Gorico ter da bo dne 15. t. m. slovesno vmeščen v goriški stolnici. »Soča« dalje piše: »Ker nadškof in knez še vedno boleha, ostane baje proš mons. Jordan še nadalje za generalnega vikarja«. Temu nasproti pojasnimo, da dan za prihod kneza in nadškofa v Gorico še ni določen, da so torej vse vesti o tem neosnovane. Glede nadaljne opazke »Sočine« pa omenimo, da so zadnji čas prevz. nadškof hvala Bogu prav zdravi in kreпки.

(Pontifikalno sv. mašo) je danes daroval v stolnici mil. gosp. stolni proš dr. Klofutar za pokojno cesarico Marijo Ano. Te cerkvene slovesnosti so se vdeležili načelniki in zastopniki raznih uradov civilnih in vojaških. Navzoča sta bila mej drugimi deželni predsednik ekscelexca baron Hein in deželni glavar Oton Detela.

(Prijeteljski večer) je bil sinoči v »Katoliškem domu« zelo živahen. Udeležilo se je razgovora tudi več prijateljev, bivajočih izven Ljubljane. Razgovoru o organizaciji našega časopisja je predsedoval kanonik Kalan, poročal je dr. J. Debevec, ki je poudarjal, koliko je še ledine na tem polju, kako se vzlasti v tem pogledu treba resno lotiti dela, in posebe skrbeti, da bo »Slovenec« tako vrejevan, da bo ustregel vsem bistvenim zahtevam, kakoršne smejo staviti Slovenci na dnevnik, ki deluje na pozitivnem krščanskem temelju. Zato je potreben poleg političnih novic tudi razgled o kulturnem gibanju drugih narodov, v prvi vrsti slovanskih itd. Konečno predlaga, naj se to delo primerno razdeli. Razgovora o tem so se udeleževali gg. dr. Janežič, dr. Ušeničnik, V. Steska, A. Plečnik, dr. Brejc, Kalan. Vsprejet je bil na podlagi teh razgovorov predlog, osnovati odsek, ki ima v kratkem predložiti načrt, kako uspešno pričeti z organizacijo našega časopisja. Ko se načrt odobri, tedaj odsek povabi vse prijatelje-pisatelje, ki bi bili voljni stopiti v to kolo ter si delo po strokah razdeliti. Odsek bo moral tudi skrbeti, da bodo dobivali sotrudniki brezplačno knjige in časopise, katere potrebujejo za obdelovanje svoje stroke. — Ta stvar je zelo važna, upamo torej, da kmalu poročamo o uspešnem delovanju tega odseka, v kateri so izbrani gg. dr. Debevec, dr. Brejc, dr. Janežič, Smolnikar, dr. Ušeničnik in kanonik Kalan.

(Osebna vest.) Naš rojak čast. gospod Anton Jaklič, c. in kr. vojni kurat v Trstu, povišan je s 1. majnikom v I. razred.

(Iz lavant. škofije.) Bogoslovni profesor in podvodja v mariborski bogoslovnici dr. M. Matek je imenovan za kustoza škofijskega muzeja. — Prestavljeni so gg. Martin Kranjec iz Rogatca v Svičino, Stefan Pivec iz Rečice v Škole in Melhijor Zorko iz Solčave na Rečico. — Za župnijski konkurzni izpit so se oglasili gg.: Fr. Bratkovič, kaplan v Rogatcu, Fr. Kakuška, kaplan v Št. Vidu pri Planini, Martin Lah, provizor pri sv. Hemi, Jakob Menhart, kaplan na Ptujski gori, Ant. Mojžisek, kaplan pri Sv. Ani na Krempergi, Matej Štrakl, korni vikar v Mariboru in Matija Vavpotič, kaplan v Dramljah. — Umrl je v Rudolfinumu v Gorici začasno vpokojeni kaplan g. Ivan Krvnik v 25. letu, rojen pri Sv. Jurju v Slov. Goricah. Naj v miru počiva!

(Iz Gor. Tuhinja.) V 96. številki »Slovenskega Naroda« z dne 29. aprila t. l. apeluje nekdo na trgovsko in obrtniško zbornico, na c. kr. deželno sodišče in še na druga oblastva, naj bi zabranila nameravano ustanovitev konsumnega društva za tuhinjsko dolino s sedežem v Gor. Tuhinji. Te svoje jeremijade podpira s členom XII. pravne pogodbe, sklenjene mej narodnima strankama, ter s tem, da bi bilo tako društvo osodepolno za ob-

stoječe tuhinjske obrtnike. Dalje se v dopisu tudi trdi, da je obrt v tuhinjski dolini itak že pretirana!? (sic!) Dobro nam je znano, kje in po čem gavi inicijativi se je skoval napominani dopis, kateri bi imel nositi nadpis iz Kamnika, ne pa iz kamniške okolice, toda ogibajoč se vsakatega prepira, hočemo to zadevo povsem mirno a stvarno pojasniti. 1. Mi želimo ustanoviti »Kmetijsko društvo«, ne pa konsumno; kajti prvo ima mnogo širši delokrog, nego drugo. 2. V tuhinjski dolini obstoji le jedna politična stranka, in ta je odločno katoliško narodna stranka, o kakej drugi nam ni prav nič znano. V očigled temu je tedaj vse ono spodbito, kar se v »Narodovem« dopisu nanaša na omenjeni član XII. 3. Kar se pa tiče tega, da bi bili drugi obrtniki vsled tega uničeni, mislimo, da celo oni, ki so dopis sestavljali, tega ne verjamejo. Mi vsaj smatramo, da so imeli dopisniki tu v mislih obrtnike trgovce? No, koliko pa je teh v tuhinjski dolini? Treba je pa pred vsem poboti, da ni niti jednega trgovca, ki bi bil z vsem založen. Ti vsi le domačini imajo na razpolago le nekatere kolonijalne stvari. Osebito pri nas v Gorenjem Tuhinju je na to stran tako žalostno stanje, da se le čudimo, zakaj se jednako društvo že poprej ni ustanovilo! Temu morajo celo domači trgovci pritrditi, kar so tudi storili s tem, ker bodo vsi razven jednega pristopili k našemu društvu. In če se ti, ki bi bili po vašem mnenju najbolj prizadeti, ne zoperstavljajo ustanovitvi, čemu naj se li potem groze drugi, katerim niti lasu ne bomo skrivili? Sploh pa, kdo ima pri nas na razpolago moko, pšeno, turšico itd., s katerimi stvarmi se hoče nameravano društvo založiti? Le pogledajte vsak teden na vozove in vozičke, koliko vreč in vrečic je naloženih na njih, katere vozijo k nam. Vsak Tuhinjec kupuje — to je neovrgljivo. Da pa mu nihče ne pripelje blaga na dom brezplačno, to si vsakdo lahko razlaga. Pri nas se tako malo pridela, da vsi pridelki ne zadostujejo niti do srede zime. Takoj po novem letu prično se dovažati živila. Seveda temu ni vzrok drugo, nego neprimerna krajevna lega, največ pa to, ker se tu mnogo več skrbi za živinorejo, kakor pa za človeška živila. To je neovrgljiva resnica, katero ni v stanju pobiti niti največji sebičnej. Lahko bi navedli na stotine dokazov, kako živo smo potrebni napominanega društva. Lahko bi dobili na stotine podpisov, ki bi se potegovali za nameravano ustanovitev društva, toda za sedaj naj zadostuje le to, kar smo navedli. Pristavljamo le še, da s tem društvom ne mislimo delati konkurence ne domačim trgovcem, najmanjše pa še kamniškim; kajti skušali bomo naročevati blago od slednjih — toda le od onih, ki z nami simpatizujejo, ne pa od naših nasprotnikov, kateri se pri vsaki priliki norčujejo iz nas, prijazni so pa le tedaj z nami, kadar od njih kupujemo blago!

(Zdravje v Ljubljani) od 24. do 30. aprila: Število novorojencev 21, mrtvorojencev 2, umrlih 25; med njimi za jetiko 9, za vnetjem sopilnih organov 3, vsled samomora 2, za različnimi boleznimi 11. Med njimi je 10 tujcev in 16 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli: 3 za vratico.

(Iz Save ob južni železnici) se nam poroča, da so tam imeli čebelarji prvi roj na sv. Marka dan, drugi dan 26. aprila pa že tri.

(Popravek.) V včerajšnje poročilo o redni seji mestnega zbora ljubljanskega urinila se je pomota v odstavku zadevajočem prošnjo Lukmanovih dedičev radi odstopa dela sveta in fačadiranja hiše. Občinski svet namreč prošnji ni ugodil.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 5. maja. Cesar se je povrnil danes zjutraj iz Kissingena in se podal v Schönbrunn.

Dunaj, 5. maja (Poslanska zbornica.) Finančni minister je predložil načrt zakona glede preklica dolžnosti, po kateri bi morali službodajalci odbijati davek od spremenljivih službenih dohodkov. Posl. Daszynski je znova zahteval javnost legitimacijskega odseka. Predlog je bil odklonjen s 142 proti 121 glasovom. V jezikovni debati je govoril posl. d' Elvert o velikem pomenu nemštva, o jedinstvi nemškega naroda in o groznem zatiranju njegovem. Za njim je govoril posl. Javorski, ki je izjavil, da bodo Poljaki

sodelovali pri prevredbi jezika. vprašanja, da se varujejo državni interesi in omogoči normalno ustavno življenje, akoravno se ogrevajo za avtonomistična načela.

Dunaj, 5. maja. Posl. dr. Gregorec je v svojem govoru omenjal, da se nemškemu jeziku lahko dá kak privilegij pod tem pogojem, da je drugim jezikom zagotovljena popolna enakopravnost. Seveda bi ta privilegij ne smel biti kodificiran. Ta izjava posl. dr. Gregoreca je le njegovo osebno mnenje in ne mnenje slovanske kršč. narodne zveze, ki je v tem solidarna s Čehi in Poljaki, da nobenemu jeziku, torej tudi nemškemu jeziku ne gré v Avstriji kaka prednost. Tudi s tem, da se je dr. Gregorec izjavil, naj bi bil jezikovni odsek stalen, je povedal le svoje mnenje, ker je klub proti permanenti jezikovnega odseka.

Dunaj, 5. maja. Predlagatelji predlogov o jezikovnem vprašanju so sedaj vsi govorili, tako da se je danes o teh predlogih pričela glavna razprava. Vpisanih je v tej razpravi 75 govornikov. Prvi je govoril poslanec Jaworski, ki je izjavil v imenu poljskega kluba, da stojé Poljaki gledé vredbe jezikovnega vprašanja še vedno na stališču avtonomističnem in na stališču ustave. Po ustavi pa je vsem avstrijskim narodom poleg politične in državljanske svobode zagotovljena tudi narodnostna svoboda, kar izključuje vsak privilegij katerega koli jezika. Tudi je poljski klub mnenja, da se jezikovno vprašanje ne da rešiti po kaki doktrinarni šablono, marveč le po mejsebojnih pravičnih dogovorih z vednim ozirom na potrebe in razmere posameznih narodnostij. Poljski klub bo, varujoč svoje načelno stališče, rad sodeloval po svojih zastopnikih v jezikovnem odseku ter deloval na to, da se za vse narode to pereče vprašanje reši ugodno.

Dunaj, 5. maja. Za danes se je nameravalo sklicati skupno sejo načelnikov klubov desnice in leve, da se dogovore, kedaj naj se konča razprava o jezikovnih naredbah. Tega skupnega razgovora pa ni bilo vsled krivde levičarjev, ki so zahtevali, da treba poprej biti na jasnem glede predloga o razveljavljenju jezikovnih naredb. Tega pogoja desnica ni mogla vsprejeti in tako se je razbilo skupno posvetovanje. Sedaj je gotovo, da se razprava jutri ne bo završila, marveč se bo nadaljevala 12., 13. in 14. maja ali pa se bo nadaljevala še le po končanih delegacijah, ako državni zbor ne bo imel svojih sej mej zasедanjem delegacij.

Dunaj, 5. maja. Vest raznih listov, da je nastal v slovan. krščanski narodni zvezi razpor in da mislijo oni hrvatski pravaški poslanci, ki se niso vdeležili glasovanja ob obtožbi Badenijevega ministerstva in so zato dobili od načelstva ukor, izstopiti iz kluba, ni istinita. Sedaj bi bil za tak korak čas najbolj neugoden.

Dunaj, 5. maja. V seji parlamentarne komisije desnice so vprašali Dipaulija, ali se po zadnjih dogodkih še smatra članom desnice. Dipauli je povdarjal, da je še vedno v vseh gospodarskih in političnih vprašanjih solidaren z desnico, v narodnih vprašanjih pa zahteva za-se prosto pot. Sploh pa si je izprosil nekaj dnuj odloga, da točno označi svoje stališče. — Posl. Karlon je omenil, da neodločnost kluba katol. ljudske stranke izvira odtod, ker stoji jeden del članov na stališču narodne enakopravnosti, drugi del z Dipaulijem pa na narodnem stališču. — Danes izjavlja Dipauli po listih, da ne more spremeniti svojega stališča in svoje taktike glede jezikovnega vprašanja.

Dunaj, 5. maja. Poslanec Iro, ki je danes posegel v razpravo, je dejal, da nam nemškimi nacionalcem ni prav nič na Avstriji, ker je Avstrija le država od danes do jutri. Noben nemško-nacionalen poslanec se ne sme dati voliti v jezikovni odsek ker, nemški nacionalci moramo delovati na to, da se vresniči program

iz l. 1848, po katerem naj se Avstrija združi z Nemčijo.

Dunaj, 5. maja. Jutri ima klub katol. ljudske stranke svojo sejo. Čuje se, da bodo nekateri člani oostro prijeli barona Dipaulija zaradi njegove neodločnosti in omahljivosti glede jezikovnega vprašanja.

Vojska mej Španijo in Ameriko.

Niti s kubanskega, niti s filipinskega bojišča nimamo danes novih poročil o gibanju španske ali ameriške vojne sile. Vzroka je iskati v tem, da Manila že od nedelje sem ni zvezana z ostalim svetom, toraj se brzojavnim potom ne more sporočati o najnovijih dogodkih na Filipinih, na Kubi se pa še sedaj vrše samo priprave mej Amerikanci in vstaši na jedni in Španjci in njim prijaznimi Kubanci na drugi strani.

Listi vsled tega tudi ne prinašajo nikakih novih poročil, marveč se le pečajo z zadnjimi dogodki ali pa delajo »načrte« za nadaljno vojno akcijo.

Posebno čudno je to, da ni nikake jasnosti, kaj se je zgodilo z Manilo. Iz Hongkonga so došla poročila, da je Manila že v sovražnikovi oblasti in da je pri bombardovanju bilo razdejanih veliko število hiš, španski ministerski predsednik pa je zatrjeval v zbornici, da Amerikanci niti ne mislijo na bombardovanje Manile, in vojni minister je zagotavljal, da je Manila zadostno utrjena, oborožena in zasedena, da lahko odbija vse napade Amerikancev in vstašev. Komu naj toraj verujemo? V Madridu se govori, da je vest iz Hongkonga popolno neosnovana in le iznajba nepotrpežljive in novih porazov željne fantazije.

Pred Havano na Kubi ni več ameriškega brodovja. Nekateri menijo, da je odplulo v Key-west, da se založi z raznimi potrebščinami in eventualno odvede tudi nekaj sto mož ameriške armade na Kubo, drugi pa so mnenja, da so šli Amerikanci s svojimi ladjami naproti španskemu brodovju, ki se nahaja nekje na odprtem morju.

V San Francisco se marljivo pripravlja na odhod na Filipine. V teku treh tednov odpotuje tje 5000 prostovoljcev na ladjah »Mariposa«, »China«, »Australia« in »Puebla«. Ekspediciji bo najbrže zapovedoval generalni major Lee.

V Tampi je vse pripravljeno za odhod na Kubo, in sicer jedna pehotna divizija pod poveljstvom generala Wade, prva brigada, štirje polki, pod poveljstvom polkovnika Chochran, drugi brigadi pa zapoveduje polkovnik Poland. Nadaljo odpotuje še 9. konjeniški polk in pa topniška brigada pod poveljstvom Randolphovim. Skupaj torej odpotuje 6000 mož, vender pa dan za odhod še ni določen.

London, 5. maja. »Times« poroča iz New-Yorka: Predsednik Mac Kinley je mnenja, naj bi Zvezne države do konca vojske obdržale si Filipine, toda pravi pa tudi, da jih ne namerava trajno priklopiti k Zveznim državam. Ako Španija ne bi plačala vojne odškodnine, tedaj bo Amerika prodala Filipine kaki evropski velevlasti, najraje seveda Angležem.

London, 5. maja. »Times« piše: Evropska celina in vkljub našemu prepričanju, da je na ameriški strani pravica (?), tudi Anglija (?) goji največje simpatije za kraljico Kristino, ki je najboljša konstitucionalna vladarica in ob jednom vzgled prave matere. Upati je toraj, da Španjci, naj pride karkoli, ne bodo tako nespametni, da bi vrgli monarhijo čez krov, vsaj tako dolgo ne, dokler je v tako dobrih rokah.

London, 5. maja. Madridski dopisnik tukajšnje »Morningpost« objavlja pogovor s kraljico Kristino, ki je izjavila, da jo je globoko ganila simpatija skoro cele Evrope v sedanjem tužnem položaju. Kraljico navdaja z upom na boljšo bodočnost špansko domoljubje. Končala je kraljica z besedami: Zaupam na Boga in na posredovanje evropskih velesil po prvi resni bitki.

Jokohama, 5. maja. Poraz Španjcev pri Manili smatra japonsko časopisje za razpad španskega gospodstva na Filipinah. Vse časopisje je v tem jedino, da je položaj na Filipinah za Japonce velike važnosti.

Madrid, 5. maja. Povodom zadnjih nemirov v Talaveri so demonstrantje oropali

in zažgali nekaj hiš in samostan. Jednaki nemiri so se pojavili v Velasco. Ranjenih in aretovanih je več oseb. Obredno stanje je oklicano za obe mesti.

Madrid, 5. maja. Guvernerjem vseh španskih pokrajin je naročeno, naj brez vsakega vprašanja okličejo obsedno stanje za kak kraj, kedar se jim bo primerno zdelo.

New-York, 5. maja. V San Jago di Cuba je množica napadla angleškega konzula. Napadeni se je branil in pri tem ustrelil nekega Španjca. Konzula so vsled tega zaprli.

New-York, 4. maja. Povodom otvoritve električne razstave je prebral Chauncey Depew Mac Kinleyevo brzojavko o zmagi pri Manili ter je vihteč ameriško in angleško zastavo vzkliknil: „Sedaj, prvič v svetovni zgodovini, sta združeni obe zastavi v boju za človeško svobodo.“

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah v mm.
4	9. zvečer	733.7	12.6	sl. sever	oblačno	
5	7. zjutraj	734.3	11.0	sr. vzh.	dež	5.6
	2. popol.	735.0	16.4	sr. jug.	oblačno	

Srednja večerajšnja temperatura 14.0°, za 1.5° nad normalom.

327 1-1

Fran Trtnik, deželne blagajne kontrolor in posestnik, naznanja v svojem in svojih sorodnikov imenu vsem znancem in prijateljem prežalostno vest, da je njegov edini brat, gospod

Karol Trtnik

c. kr. dež. sodišča svetnik, voditelj okraj. sodišču na Vranskem in častni občan mnogih občin

ondi dne 4. t. m. zvečer ob 7. uri po kratki a mučni bolezni v 52. letu svoje starosti, previden s svetotajstvi, mirno v Gospodu zaspal.

V Ljubljani, dne 5. maja 1898.

Izjava.

Po mestu in okolici raznašajo se razne vznemirjajoče govornice, ker smo tajnika Ant. Gregorič-a od službe odstavili. Ker je zgubil zaupanje, se temu nismo mogli izogniti, dasi je upati, da se stvar brez vsake škode poravnava.

Ni res, da bi bil prejšnji tajnik poneveril 20.000, 30.000 ali 40.000 gld., kakor je pisal graški časnik.

Tistim pa, ki imajo pri posojilnici denar na obresti naložen, ne preti prav nobena nevarnost, ker znaša rezervni zaklad nad 90.000 gld., ker je ves denar varno izposojen, velik del, t. j. nad 136.584 gld., proti vknjižbi!

Hudobni ljudje porabili so tudi to priliko, da vznemirjajo druge, da spodbujajo našemu zavodu zaupanje.

Zamolčati ne moremo, da je nemška mestna hranilnica v Ptuiju bivšemu našemu tajniku na vložno knjižico našega zavoda posodila 4000 gld., da pa ni poznala do nas toliko kolegijalnosti, da bi nas bila na katerikoli način opozorila, da je napravil naš tajnik pri njej dolg!

Hranilno in posojilno društvo v Ptuiju,

dne 2. majnika 1898.

And. Jurca, ravnatelj.

Mih. Brenčič, dr. Frano Jurtela, Tomaž Miki, Simon Osobgan, dr. Jakob Ploj, Jos. Zelenik, odborniki. 328 1-1

Štajersko deželno kopelišče Rogatec-Slatina

Postaja južne Železnice Poličane.

Sezona od 1. maja do 1. oktobra.

Pitno, kopalno, električno zdravljenje in z mlekom.

Prospekte razpošilja ravnateljstvo.

Svetovnosloviti glavberjevo - solnato - kisli-kasti vrelo, priporočeni od prvih zdravniških avtoritet proti obolenjem prebavnih in dihalnih organov, in sicer:

Tempeljski vrelec, najboljša osvežujoča pijača, preizkušeno zdravilno sredstvo, 303 20-2

razpošilja vselej sveže napolnjeno

deželna glavna zaloga v deželni hiši v Gradcu in kopeliščno oskrbnitvo v Rogatec-Slatini.

Deželna rogaška kislavoda se povsodi prodaja.

La spomlad in stavbeno dobo!

Vse kar treba pri kmetijstvu, popravljanju in zidanju hiš.

Orala, brane, lopate, motike, krampe, vile, vsakovrstne žage in pile, lonci (železoliti in ploščevinasti), nagrobni križi, različna mizarska, tesarska, kovaška, ključničarska in usnjarska orodja.

Štedilniki, pečl, kovano in valano železo, vsakovrstno kuhinjsko orodje, kovanja za okna, vrata in cele hiše. Železniške šine za oboke, cement, štorje za strop.

Zaradi opustitve trgovine

oblastno dovoljena

popolna razprodaja

vsakovrstne železnine po tovarniških cenah.

Najlepša prilika g. trgovcem in sl. konsumnim društvom si vsakovrstno železnino najceneje naročiti. 293 15

And. Druškovič

Mestni trg št. 9./10.

Dratence in drat, vsakovrstne tehtnice, ploščevina vsakovrstna, kakor: mesingasta, pokfana, bakrena, cinkasta in pocinkana, bela in črna. Trombe za vodo in gnojnice. Svetilke in kovanja za kočije. Vsa kovrstne ključalnice, mesingaste kljčke, pante in zapah. Ledene omare in pipe za pivo. Kroglice in keglje za kegljanje itd. itd. itd.

Zavod

za 320 26-1

umetno slikarstvo na steklu.

B. ŠKARDA

Specijalni zavod

za slikanje na cerkvena okna v vsakem slogu in izdelavi.

v BRNU.

Ceniki, troškovniki, načrti, škeice in vsakoršen strokovni nasvet brezplačno.

Sedemkrat odlikovan s prvimi nagradami.

Trgovina z galanterijo in igračami

Ivan Kordika

v Ljubljani,

Prešernove (Slonove) ulice št. 10-14,

priporoča po zelo nizkih cenah:

Kuhinjsko posodo, emailirano, prve vrste, patent-lonce z bakrenim obitkom; namizne svečnike iz pakfona, medij in alpeke; nože in vilice (besteke) za salato, desert itd. Vsakovrstne reči iz alpaka in alpaka-srebra iz najboljših c. in kr. privileg. tovarne W. Bachmann & Comp. na Dunaju.

Zunanja naročila izvršujejo se točno in po nizkih cenah. 313 5

Dunajska borza.

Dne 5. maja.

Skupni državni dolg v notah	102 gld. 10 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 80 "
Avstrijska zlata renta 4%	121 " 20 "
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 " 90 "
Ogerska zlata renta 4%	120 " 80 "
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 " 15 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	914 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	357 " 35 "
London vista	120 " 75 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 80 "
20 mark	11 " 77 "
20 frankov (napoleonador)	9 " 54 " 1/2 "
Italijanski bankovci	44 " 50 "
C. kr. cekini	5 " 66 "

Dne 4. maja.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	163 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 " 50 "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196 " 75 "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 45 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139 " 25 "
Dunavske vravnave srečke 5%	129 " 50 "
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 " — "
Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "
4% kranjsko deželno posojilo	99 " — "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 70 "
Priporočene obveznice državne železnice	219 " — "
" južne železnice 3%	183 " 50 "
" južne železnice 5%	126 " 40 "
" dolenskih železnic 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	200 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 " — "
Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gld.	20 " — "
Rudolfove srečke, 10 gld.	27 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	83 " 25 "
St. Genois srečke, 40 gld.	79 " 50 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	59 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	158 " 50 "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gld. st. v.	3525 " — "
Akcije tržškega Lloydja, 500 gld.	428 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	73 " 50 "
Splošna avstrijska stavbinska družba	114 " 50 "
Montanska družba avstr. plan.	168 " 15 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	181 " — "
Papirnih rubljev 100	127 " 62 "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.